

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและโลกในปัจจุบัน ทำให้เกิดการแข่งขัน และพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทุกคนจะต้องปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ และใช้ทรัพยากร และงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าพอเพียงกับความต้องการและให้ได้คุณภาพมีประโยชน์สูงสุด จึงต้องรู้หลักการบริหารและการจัดการที่ดี เพื่อการดำเนินชีวิต การทำงานให้เจริญก้าวหน้ามีความสุข เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของชาติ ผู้วิจัยขออัญเชิญพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 23 ธันวาคม 2542 มีใจความว่าพระองค์ท่านขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยอยู่พอกินมีความสงบ และทำงาน ตั้งอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่มีความพอกอยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอกอยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ฉะนั้น ถ้าทุกท่าน ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความคิด และมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวม ให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขออย่าพอกควร พอกอยู่ พอกิน มีความสงบไม่ให้นำคนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่จะมีคุณค่า อยู่ตลอดกาล และพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 17 มกราคม 2544 มีใจความว่า ความพอกเพียงหมายถึงการที่มีความพอก คือ มีความโลกน้อย เมื่อมีความโลกน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดนี้ คนเราก็คงจะเป็นสุข พอกเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีความหรูหราได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ซึ่งต่อมาได้มีการนำแนวความคิดไปปฏิบัติกันหลายหน่วยงาน แต่คนส่วนมากมักเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรเท่านั้น ซึ่งแท้จริงผู้ประกอบการอื่น ก็สามารถน้อมนำแนวพระราชดำรัสไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น หลักสำคัญคือ ปรัชญา 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ประกอบด้วย 3 ห่วง คือ 1) พอประมาณ 2) มีเหตุผล 3) สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีจากผลกระทบที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะจากภายนอกหรือภายใน 2 เงื่อนไข คือ 1) เงื่อนไขความรู้ 2) เงื่อนไขคุณธรรม เศรษฐกิจ

พอเพียง เป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ในด้านการศึกษา หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐาน ของความสมดุล พอดีพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทัน โลกในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2551) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ตลอดระยะเวลาหกทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ย่อมเป็นที่ประจักษ์แก่พวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าในพระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจนานับประการที่ได้ทรงบำเพ็ญสร้างความผาสุกแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งยังทรงดำรงไว้ซึ่ง ธรรมเนียม ทั้งปวงทรงเปรียบประดุจแสงสว่างที่คอยส่องนำทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนมาโดยตลอด ด้วยมีพระปณิธานอันแกร่งกล้าที่จะเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์เพื่อพสกนิกรชาวไทย สมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการเป็นพระราชสัตยาธิษฐานที่ว่า เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม ทั้งพระราชทานคำสอนและทรงคิดค้นรูปแบบกระบวนการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน ยึดหลักผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน และภูมิสังคมที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งพระราชทาน ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวปฏิบัติตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐในการพัฒนาและบริหารประเทศแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประกาศใช้ในปี่มหามงคลนี้ เป็นแผนที่เกิดจากการระดมพลังความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนทุกหมู่เหล่า ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ มาร่วมกันดำเนินการในทุกขั้นตอนอย่างกว้างขวาง และเห็นพ้องร่วมกันอัญเชิญ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางปฏิบัติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างจริงจัง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุล เป็นธรรมและยั่งยืน มุ่งสู่ สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน อันจะเป็นการเสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนโดยถ้วนหน้าสมดังพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสมหามงคลสมัย ปีพุทธศักราช 2549 อันเป็นปีแห่งการฉลองเฉลิมพระเกียรติในการครอง

สิริราชสมบัติครบ 60 ปี อันยาวนานที่สุด ในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ปวงชนชาวไทยทุกภาคส่วน ทุกสาขาอาชีพในทุกภูมิภาคที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ กับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาอย่างเป็นขั้นตอนโดยตลอด ขอน้อมเกล้า น้อมกระหม่อมถวายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจ และเชื่อมความรักสามัคคีของปวงชนทั้งชาติให้สมานฉันท์เป็นหนึ่งเดียว โดยมุ่งหวังให้สังคมไทยในอนาคต มีการพัฒนาที่มั่นคงยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำสังคมไทยไปสู่ความสันติ สุขและคนไทยทั้งชาติอยู่ร่วมกันอย่างรู้ รัก สามัคคีภายใต้ร่มพระบารมีตลอดไป

หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามมาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา มาตรา 23 ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2542,หน้า 5-13)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ได้ัญเชิญแนว หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญาพื้นฐานของแผน เพื่อใช้ชี้นำในการกำหนดมาตรการต่างๆ และในการดำเนินการทุกขั้นตอน แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นแผนบูรณาการ เชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม เกิดความสัมพันธเป็นกระบวนการเดียวกัน คำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยครอบครัว เป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่สุด และให้มีการผสมผสานวิทยาการใหม่เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยที่มีอยู่เดิม การศึกษาอย่างบูรณาการ จะพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางสมรรถนะการแข่งขันก้าวทันโลก พร้อมๆ กับความสามารถสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต ด้วยจิตใจที่ยึดมั่นในสันติภาพ ในกรอบแห่งศาสนธรรม เป็นความกลมกลืนของความตื้นตื้นเต็มที่มีอย่างมีความสมดุล อันเป็นคุณลักษณะที่เป็นเลิศโดยแท้จริง สำหรับ คนรุ่นใหม่ ในศตวรรษที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงผ่านเข้าสู่ยุคมคติของความยั่งยืน(2551)

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 ที่กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิ ตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัด การศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชนการเรียนรู้ด้วย ตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ มาตรา 50 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในทางวิชาการ การศึกษาอบรม การเรียนการสอน การวิจัย และการเผยแพร่ งานวิจัยตามหลักวิชาการ ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของพลเมืองหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน(2551)

นโยบายรัฐบาลเน้นคุณธรรมนำความรู้ และกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบาย เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาค้นโดยใช้คุณธรรม เป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข จากการศึกษา พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ แนวคิด ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หากนำไปสู่ การปฏิบัติจะก่อให้เกิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี แก่ตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2551,หน้า 1)

นโยบายการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551 โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่นที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา ของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึง โดยคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุก ระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาค้น โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่ เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคม คุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ กำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมาย โดยมี เป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมในการนำคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2551,หน้า 2)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยทบทวน สภาพแวดล้อมขององค์กรจากการนำผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ ปี 2550 ที่พิจารณาจาก เป้าหมาย จุดเน้นของกิจกรรมสำคัญที่ได้ติดตามจากทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำมาปรับปรุง งานตามนโยบาย และงานสนองนโยบายให้มีมิติความต่อเนื่อง แก่จุดบกพร่อง และพัฒนาให้เกิด

ความก้าวหน้าส่งผลสู่ นโยบายด้านสังคมของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนด วิทยาลัยฯ พันธกิจ และกลยุทธ์ ดังนี้(2551)

วิทยาลัยฯ ให้เป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

พันธกิจ ขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ยกย่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดการขับเคลื่อนกลยุทธ์ปี 2551 คือคุณธรรมนำความรู้ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักธรรมาภิบาล ความสามัคคี คุณธรรมตามหลักสุตร และคุณธรรมที่ค้ำจุน โดยคณะกรรมการสถานศึกษา และนักเรียน โดยมีจุดเน้น คือทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ นำคุณธรรมที่ค้ำจุนเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้การสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และสู่วัฒนธรรมองค์กร โดยให้ความสำคัญแก่การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจริง

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 เป็นองค์กรแห่งคุณภาพ มีความเข้มแข็งและพร้อมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพ คุณธรรม และพัฒนาสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรับปรุงหลักสูตรและสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมให้มีความเหมาะสม และสร้างความตระหนักในคุณค่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชากรวัยเรียนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงพัฒนากระบวนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานหลักสูตร (2551)

ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติตามและมีความจำเป็นต้องบริหารตามนโยบายการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสอดคล้องกับสภาพปัญหาของสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ผลการวิจัยจะใช้เป็นตัวอย่างและแนวทางเพื่อปรับปรุงส่งเสริมและตัวอย่างพัฒนาการปฏิบัติงานกลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารทั่วไป การบริหารโรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงพระราชทานปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางสายกลาง ปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้ดีขึ้นตาม นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยนำผลการวิจัยไปขยายผลต่อการติดตาม การปฏิบัติตามแนวทางการบริหารโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงให้กับทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 และเขตอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ในภาพรวม
2. เปรียบเทียบระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียน และครู
3. ศึกษาปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 แตกต่างกัน

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีต่อระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยมุ่งศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 โดยยึดหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีเงื่อนไขคุณธรรมและเงื่อนไขความรู้ ซึ่งมีสาระสำคัญของคุณลักษณะและเงื่อนไขตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อความสำเร็จของการบริหาร 4 ด้าน คือ

- 1.1 การบริหารวิชาการ
- 1.2 การบริหารงบประมาณ
- 1.3 การบริหารงานบุคคล
- 1.4 การบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 163 คน ครู 3,407 คน ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน(Krejcie and Morgan,1970,p.608) ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน 115 คน และ ครู 345 คน ค่าความเชื่อมั่น 95 %

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรต้น(independent variable) คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ

3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

3.1.2 ครู

3.2 ตัวแปรตาม(dependent variable) คือ ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามคุณลักษณะและเงื่อนไขของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 การบริหารวิชาการ

3.2.2 การบริหารงบประมาณ

3.2.3 การบริหารงานบุคคล

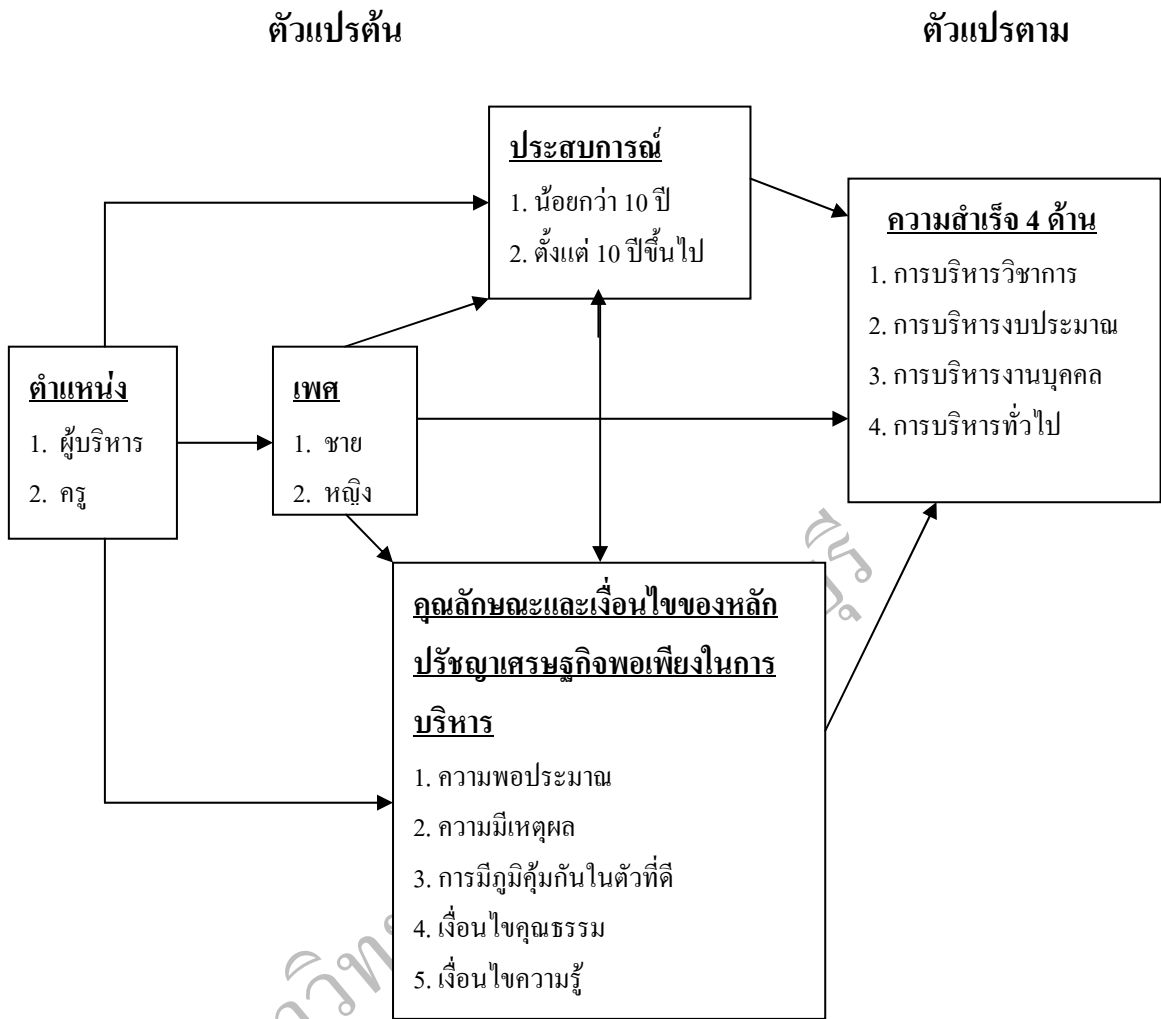
3.2.4 การบริหารทั่วไป

4. ขอบเขตด้านเวลาและสถานที่

ทำการศึกษาในปีการศึกษา 2551 ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเปรียบเทียบ โดยมี ผู้บริหารโรงเรียน ครู เป็นตัวแปรต้นและความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนตามคุณลักษณะและเงื่อนไขของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม แสดงไว้ดังภาพ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย โดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้

2. การบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงกระบวนการในการใช้ศาสตร์และศิลป์ ที่นำเอาทรัพยากรการศึกษา มาปฏิบัติประกอบกับกระบวนการบริหารโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับขั้นพื้นฐานทำให้เกิดคุณลักษณะ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และเงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ ในการบริหารงานด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไปให้สำเร็จด้วยดี

3. **ระดับความสำเร็จ** หมายถึงระดับคุณลักษณะ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขคุณธรรมและ เงื่อนไขความรู้ โดยภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อันเป็นผลมาจากการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดี วัตถุประสงค์ของบุคลากรที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไปและสามารถดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไปให้สำเร็จด้วยดี

5. **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจในการดำเนินการอย่างมีเหตุผลโดยนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไปมาพิจารณา ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ

6. **ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง การเตรียมความพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ จากการดำเนินงานการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

7. **เงื่อนไข** หมายถึง ปัจจัยในการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงซึ่ง ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

8. **เงื่อนไขความรู้** หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน และ ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันมาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงานการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

9. **เงื่อนไขคุณธรรม** หมายถึงการเสริมสร้างประสบการณ์ ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตความอดทน ความเพียรและการใช้สติปัญญาของบุคลากรในการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

10. **การบริหารวิชาการ** หมายถึงการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรให้ได้ผลดีและมีคุณภาพ จัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

11. **การบริหารงบประมาณ** หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการเงินและพัสดุของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

12. การบริหารงานบุคคล หมายถึงการระบุนกรรมการของผู้บริหารในการใช้ศิลปะ และ กลยุทธ์ดำเนินกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับการจัดการบุคลากรตั้งแต่ สรรหาคัดเลือกและบรรจุและ บำรุงรักษาพัฒนา มีความรู้มีขวัญกำลังใจและเจริญก้าวหน้าในอาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

13. การบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการองค์กร เพื่อเอื้อ ให้งานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการ ประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการและการจัด การศึกษาของโรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

14. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี ศรัทธาเชื่อถือ หรือมีเจตคติที่ดีต่อการ บริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

15. การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึงการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยยึดหลักสาระสำคัญของ คุณลักษณะ 5 ด้านคือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี 4) เงื่อนไขคุณธรรม 5) เงื่อนไขความรู้

16. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการของ โรงเรียนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

17. ครู หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการ จัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

18. ตำแหน่ง หมายถึง สถานภาพการทำงานของบุคลากรโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ซึ่งแบ่งออกเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู

19. โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
3. เป็นข้อมูลปรับแนวความคิดการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูในแนวเดียวกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี